

MILENCI SVOBODY BEAUVOIROVÁ A SARTRE

Velikáni francouzské literatury.
Myslitelé. Milenci.

Claudine Monteil

**Žili bez předsudků.
Milovali bez závazků.
Navždy změnili svět.**

Navýsost svobodný milostný vztah Jeana-Paula Sartra a Simone de Beauvoir ve své době provokoval. Jejich myšlenky revoltovaly proti jakémukoli bezpráví a nesvobodě. Dnes sice patří k nejvýznamnějším myslitelům 20. století, ale kdysi byli také zranitelnými lidmi z masa a krve, kteří měli své touhy, bolesti i špatné stránky.

A patřili k sobě.

Claudine Monteil

**MILENCI
SVOBODY**

*Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide
à la publication F. X. Šalda, a bénéficié de la collaboration
de l'Institut français de Prague.*

*Tato kniha vychází za pomoci programu
na podporu publikační činnosti F. X. Šalda
Francouzského institutu v Praze.*

Claudine Monteil

MILENCI
SVOBODY

Přeložila
Hana Davidová

metafora®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Les amants de la liberté

by Claudine Monteil © Calmann-Lévy, 1999

Translation © Hana Davidová, 2019

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2020

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-430-5 (ePub)

ISBN 978-80-7625-429-9 (pdf)

ISBN 978-80-7625-062-8 (print)

*Annick, Carol, Cecelii, Chantal, Michelovi,
Monique, Sandro, Thérèse, Victorovi a Yolandě,
kteří zahrnovali Hélène de Beauvoir
a Lionela de Rouleta svou přízní a láskou;*

*Hélène Benbarukové, Rebecce Chalkerové,
Emmanuelle Escalové, Liliane Lazarové,
Philippu Legrandovi, Michèle Mazierové,
Patricku Pommierovi, Jacqueline Reyové, Judith
a Normanovi Steinovým a Anne Zelensky.*

*Na památku Françoise Montangonové,
jejíž radostný život ukončila
ve třiceti pěti letech nemoc.*

Obsah

Předmluva	9
Úvod	11
První kapitola: Setkání	13
Druhá kapitola: Milenci svobody	47
Třetí kapitola: Angažovaný pár	87
Čtvrtá kapitola: Muka studené války	133
Pátá kapitola: Odmítnutí poslušnosti	157
Šestá kapitola: Zbožštění	193
Sedmá kapitola: Poslední polibek	247
Poznámky	277
Použitá literatura	283
Seznam děl	285
Jeana-Paula Sartra a Simone de Beauvoir, která vyšla v českém překladu	

Předmluva

Tato kniha je volně inspirovaná životem Simone de Beauvoir a Jeana-Paula Sartra.

Mé nejsrdečnější díky patří Hélène de Beauvoir. Mnohé části této knihy vznikly na základě hovorů při našich setkáních během uplynulých pětadvaceti let, nejčastěji ve společnosti jejího, dnes již zesnulého, manžela Lionela de Rouleta.

Za mnohé tato kniha samozřejmě vděčí rozhovorům, které jsem vedla se Simone de Beauvoir v průběhu posledních šestnácti let jejího života. Společně jsme prožívaly významné období boje za práva žen ve Francii. Její komentáře k doktorandské práci, kterou jsem věnovala jejímu dílu a angažovanosti, mi byly velkým přínosem.

Mé poděkování patří také Yolandě Astaritě Pattersonové a Liliane Lazarové, respektive předsedkyni a generální tajemnici Společnosti Simone de Beauvoir, za jejich pomoc při mé badatelské práci. Velmi cenné pro mě byly i připomínky historiček Claire Mouradianové a Françoise Thomové, které se specializují na dějiny 20. století

a období studené války. Isabelle Stalová mi poskytla svůj kritický náhled na filozofické dílo Jeana-Paula Sartra. Rebecca Chalkerová a Cecilia Yoderová mě podporovaly a povzbuzovaly. Patrick Pommier byl tak laskav a text knihy před publikováním pečlivě přečetl. Pomoc všech byla neocenitelná.

Čtenářky a čtenáři, kteří by si rádi doplnili informace týkající se obou spisovatelů, mohou čerpat z bibliografického přehledu na konci knihy, který není úplným výčtem knih na dané téma. Jednotlivé svazky *Paměti* Simone de Beauvoir jsou nevyčerpatelným zdrojem informací a úvah týkajících se života této dvojice a historie 20. století.

Claudine Monteil

Úvod

Domovní dveře se s tlumeným klapnutím zavřely. Na Paříž se snášel jemný déšť. Byl chladný dubnový den. Simone de Beauvoir se zachumlala do béžového pláště a drobnými krůčky sešla po rue Schoelcher směrem k bulváru Raspail. Náhlý poryv větru vířící prach a pyl ji zastihl uprostřed křižovatky s rue Vavin, u místa, kde v bytě nad kavárnou Rotonde před sedmdesáti sedmi lety přišla na svět. Na chodníku zpomalila a podívala se na hodinky. Nepřichází v úvahu dorazit na schůzku se zpožděním. Dochvilnost byla už od dětství jednou z jejích hlavních starostí. Sebemenší zdržení v ní vyvolávalo úzkost.

Měla dost času na to, udělat si zacházku. Zamířila k bulváru Edgar-Quinet, prošla kolem zdi montparnasského hřbitova a hlavní branou vstoupila do oázy ticha. Vpravo se nacházelo skromné a prostě upravené místo posledního odpočinku jejího druha.

Vítr zesílil a rozehnal mračna. Nad levým břehem Seiny se objevil pruh projasněné oblohy. Cestičkami zvolna procházeli návštěvníci hřbitova. Zahradníci a zřízenci si hleděli své práce. O její přítomnost se nikdo nezajímal. U hrobu, který pro ni tolik znamenal, se neocitla sama:

fotografovali se tu Japonci s knihou v ruce, opodál diskutovala skupinka mladých lidí. Žádný z návštěvníků ji nepoznal. Nepozorovaně přišla až k nim a posadila se na lavičku před hrobem, první kapky přeháňky jí vůbec nevadily.

Pohroužila se do svých myšlenek.

Od 15. dubna roku 1980, kdy Sartre odešel a nechal ji tu samotnou napospas jejímu smutku, uběhlo už pět let. Na náhrobku je spisovatelovo jméno vyvedeno černým písmem. Pod ním zeje prázdné místo. Jednoho dne možná ke jménu muže, se kterým prožila jedenapadesát let života, přibude i její jméno.

Teď už byla na repliky sama, jejich věčný dialog se stal monologem. Měla velkou chuť mu něco říct, ale raději ještě chvíli počkala, pozorovala návštěvníky, poslouchala jejich komentáře. Jedna mladá žena ji poznala. Ozval se šepot, skupinka se vzdálila a nechala ji v klidu s jejími vzpomínkami.

Konečně s ním osaměla. „Ale stejně jsme měli krásný život,“ řekla si, když ji sluneční paprsek zahřál na tváři.

Čas pokročil.

Opatrně se opřela o postranní područku lavičky, zvedla se a pomalou chůzí se vydala na oběd do restaurace La Coupole.

První kapitola

Setkání

Století zapomíná na svá zranění, jakkoli se zdála být smrtelná. V roce 1905 byla Francie zmítána jednou z těch vážných krizí, které zemi nadobro poznamenaly. Od roku 1879, kdy se k moci dostali laičtí republikáni, začala ve společnosti zotavující se ze střetů kolem Dreyfusovy aféry povolovat pouta mezi církví a státem. Z boje vyšla vítězně církev. Napoleonský konkordát stanovil katolicství „náboženstvím většiny Francouzů“. Dekret byl zrušen novým zákonem, který se spokojil s tím, že věřícím zaručil svobodu shromažďování, svobodu slova a důstojnost. Byla to drahá svoboda. Tradiční pouta mezi církví a státem při té příležitosti slavnostně vzala za své. Církev tím ztrácela symbolické i materiální výhody a vliv, kterými až dosud oplývala.

Francie byla otřesena, katolíci odolávali, množily se střety. V Bretani se věřící chopili zbraní; v Baskicku ke vchodům do kostelů přivazovali medvědy. Farníci drželi přes noc stráž ve zvonících. Jak země z této krize vybědne? Je právě svědkem zhroucení církve?

Jean-Paul Sartre se narodil 21. června 1905, v době největších sporů. Jeho otec Jean-Baptiste Sartre snil o vzdálených obzorech. Absolvoval vojenskou námořní

školu, stal se důstojníkem, cestoval, oženil se s Anne-Marie Schweitzerovou a měl s ní jednoho, a také jediného potomka. Pak, oslaben horečkami a chorobami, kterými se ve vzdálených končinách nakazil, smutně oslavil své dvaatřicáté narozeniny a po dlouhé agonii zemřel v náruči své mladé ženy. Měl, jak později napíše jeho syn, „správný smysl pro to, umřít mladý“.

Sartre tím nikterak netrpěl. Ve své autobiografii neprojevuje žádnou ze známek smutku, které by se u sirotka daly očekávat. Naopak, vyjadřuje radost nad tím, že zůstal s matkou sám.

„Smrt Jeana-Baptisty byla nejvýznamnější událostí v mém životě: matce vrátila okovy a mně dala svobodu.“¹

Když spisovatel mluví o svém otci, vždy užívá jen křestní jméno Jean-Baptiste. Malý Jean-Paul na toho cizího pána, který mu dal život, zapomněl a obrátil se k bezprostřednějšímu otcovskému obrazu, k muži s mohutným vousem, jímž připomínal Victora Huga, ke svému dědovi Charlesi Schweitzerovi.

Starý pán pocházel z alsaské protestantské rodiny, kterou proslavil jeho bratr, prastrýc Jeana-Paula: spisovatel se s tím vypořádal jedním tahem pera, připomínajícím škrábnutí, když napsal, že doktor Albert Schweitzer „dá nakonec přednost africkým končinám, aby se staral o nemocné domorodce“. Albert Schweitzer založil nemocnici v gabonském Lambaréné. Vedle chirurgické kliniky, kde zachránil nespočet životů, vybudoval farář Schweitzer i zařízení pro lidi stížené leprou. Nobelovu cenu míru získá v roce 1952, dvanáct let předtím, než bude Nobelova cena, tentokrát za literaturu, udělena i jeho prasynovci.

Svého času malého Jeana-Paula tato slavná osobnost v rodině nijak nezajímala. Stal se dědečkovým „zázrakem“ a útěchou maminky, krásné Anne-Marie. Rodině vládl svými úsměvy, živým duchem a šibalstvím, nad nimiž dospělí jen žasli.

***

Tři roky po Sartrovi, sotva se Francie vzpamatovala ze sporů ohledně církevní odluhy, se 9. ledna 1908 ve čtyři hodiny ráno v pokoji s bílým nábytkem a okny s výhledem na bulvár Raspail narodila Simone de Beauvoir. Rodina Beauvoirových bydlela nad kavárnou Rotonde na rohu bulváru Raspail a bulváru Montparnasse. Tehdy byla tato křižovatka místem setkávání pařížských umělců a herců.

Otec se zadíval na novorozeně. Takové zklamání! Tolik doufal, že se narodí chlapeček. A byla to holčička. Moc hezká, to se muselo nechat – s hnědými vlásky a s živými modrými očima.

Advokát soudního dvora Georges Beauvoir pocházel z Burgundska, z aristokratické rodiny. Na porcelánovém servisu z manufaktury v Sèvres, vyrobeném pro Napoleona I., je portrét jednoho z jeho předků, Bertranda de Beauvoir, spolubojovníka vojevůdce du Guesclina. Jeden z Beauvoirů skončil za revoluce na popravišti. Pak už v rodině, jak říkala sama Simone, žádní „snobové se šlechtickým přídomkem“ nebyli.

Přestože měl Georges Beauvoir šlechtické a buržoazní kořeny, bohatý nebyl. Použil svého šarmu a humoru, aby zapůsobil na Françoise Wantelleovou, rodačku z Verdunu, města, kde se seznámili. Když vešel do salonu rodičů své budoucí ženy, našel tam skupinku mlčenlivých dívek, které seděly jedna vedle druhé podél zdi a vyšívaly. Veselý a uvolněný mladík se jich škádlivě zeptal:

„To si, slečny, vždycky sedáte takhle pěkně dokola?“

Po nekonvenčním úvodu se začal Georges dvořit mladé Françoise. Uměl skládat poklony a zapůsobit sladkými slovy. Byl to okouzlující muž, který snil, že svůj život zasvětit divadlu. Simonina matka díky němu pozná něhu, hru lásky a soužití s člověkem, který životem nikdy úplně nezmodří.